

Brussel, 22 november 2019
(OR. en)

**Interinstitutioneel dossier:
2018/0224(COD)**

14298/1/19
REV 1

RECH 498	CODEC 1648
COMPET 752	MARE 27
IND 287	DIGIT 172
MI 799	EMPL 572
EDUC 457	CYBER 315
TELECOM 363	CLIMA 307
ENER 509	ESPACE 93
ENV 936	ATO 97
REGIO 211	RELEX 1070
AGRI 559	JAI 1218
TRANS 542	CSDP/PSDC 537
SAN 472	ECO 121
CADREFIN 377	

NOTA

---

van: het Comité van permanente vertegenwoordigers (1e deel)
aan: Raad

---

nr. vorig doc.: 14016/19
nr. Comdoc.: 9865/18 RECH 272 COMPET 421 IND 153 MI 436 EDUC 245 TELECOM
170 ENER 224 ENV 413 REGIO 38 AGRI 271 TRANS 248 SAN 181
CADREFIN 79 CODEC 998 IA 189 + ADD 1-6

Betreft: Pakket Horizon Europa: kaderprogramma voor onderzoek en innovatie 2021-2027
- Voorstel voor een VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN
DE RAAD tot vaststelling van Horizon Europa – het kaderprogramma voor onderzoek
en innovatie, en tot vaststelling van de regels voor deelname en verspreiding
a) Overwegingen
b) Bijlage IV (synergieën)
- *Partiële algemene oriëntatie*

I. INLEIDING

1. Op 7 juni 2018 diende de Commissie, op basis van de artikelen 173, 182, 183 en 188 VWEU, haar voorstel in voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van Horizon Europa - het kaderprogramma voor onderzoek en innovatie, en tot vaststelling van de regels voor deelname en verspreiding (2021-2027).
2. De Raad nam tijdens zijn zitting (Concurrentievermogen) van 30 november 2018 een partiële algemene oriëntatie aan¹.
3. Het Europees Parlement wees parlements lid Dan Nica (S&D) aan als rapporteur voor het kaderprogramma. Op 12 december 2018 stemde het Europees Parlement over zijn verslag. Het Europees Economisch en Sociaal Comité nam op 17 oktober 2018² zijn advies aan en het Comité van de Regio's gaf het zijne tijdens zijn plenaire zitting van 8-10 oktober³.
4. Na de zesde en laatste dialoog tijdens de vorige zittingsperiode van het Europees Parlement, van 19 maart 2019, kwam het voorzitterschap met de vertegenwoordigers van het Europees Parlement een gemeenschappelijke lezing over de meeste bepalingen van het voorstel overeen. Op 27 maart 2019 bevestigde het Comité van permanente vertegenwoordigers de gemeenschappelijke lezing. Op 17 april 2019 stemde het Europees Parlement over zijn wetgevingsresolutie met betrekking tot het voorstel.
5. Overwegingen die niet in de gemeenschappelijke lezing zijn opgenomen, en bijlage IV over de synergie tussen Horizon Europa en andere EU-programma's maken geen deel uit van die gemeenschappelijke lezing.
6. Evenzo staan, aangezien Horizon Europa is gekoppeld aan het meerjarig financieel kader (MFK), alle bepalingen met budgettaire gevolgen tussen vierkante haken en maken zij geen deel uit van de gemeenschappelijke lezing. Hetzelfde geldt voor de bepalingen betreffende aan Horizon Europa geassocieerde derde landen, die horizontaal van aard zijn.

---

¹ Document 15102/18 + ADD 1. HU kon niet instemmen met deze partiële algemene oriëntatie.

² Document 13758/18 (het advies bestrijkt het kaderprogramma en het specifieke programma).

³ Document 13759/18 (het advies bestrijkt het kaderprogramma en het specifieke programma).

II. BESPREKINGEN IN DE RAAD

7. Tijdens het Oostenrijkse en het Roemeense voorzitterschap is de Groep onderzoek begonnen met de besprekingen over de overwegingen van het voorstel die geen deel uitmaakten van de gemeenschappelijke lezing. Op basis van bovengenoemde besprekingen presenteerde het Finse voorzitterschap tijdens de vergadering van de Groep van 12 september 2019 een eerste compromistekst. Sinds die vergadering heeft de Groep de telkens geactualiseerde compromisteksten van het voorzitterschap besproken.
8. Bovendien legde het Finse voorzitterschap de Groep op 7 oktober 2019 een eerste compromistekst voor over bijlage IV met betrekking tot de synergie tussen Horizon Europa en andere programma's. Sinds die vergadering heeft de Groep de telkens geactualiseerde compromisteksten van het voorzitterschap besproken.
9. De tekst in de bijlage bij deze nota stemt overeen met de tekst van de bijlage bij doc. 14016/19, die op 20 november 2019 door het Comité van permanente vertegenwoordigers is besproken. Het comité kwam overeen de tekst zonder wijzigingen ter aanneming aan de Raad (Concurrentievermogen) op 29 november 2019 voor te leggen.
10. Het voorzitterschap streeft ernaar tot een algemene oriëntatie te komen over de compromistekst betreffende de overwegingen en bijlage IV. Zoals hierboven vermeld, staan er nog steeds bepalingen in andere tekstdelen tussen vierkante haken. Deze algemene oriëntatie zal derhalve partieel zijn.
11. Ingeval de Raad (Concurrentievermogen) op 29 november overeenstemming bereikt over een partiële algemene oriëntatie inzake het Euratom-programma, worden de vierkante haken in punt 15 van bijlage IV in de onderstaande tekst verwijderd en zal de tekst over de synergie met het Euratom-programma ook deel uitmaken van deze partiële algemene oriëntatie.
12. Hongarije kondigde aan dat het zijn standpunt over de volledige tekst in de onderstaande bijlage in beraad houdt, overeenkomstig het algemene voorbehoud met betrekking tot de gemeenschappelijke lezing van Horizon Europa.

III. CONCLUSIE

13. De Raad wordt verzocht de in de bijlage bij deze nota vervatte partiële algemene oriëntatie aan te nemen.

**VOORSTEL VOOR EEN VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE
RAAD TOT VASTSTELLING VAN HORIZON EUROPA – HET KADERPROGRAMMA
VOOR ONDERZOEK EN INNOVATIE, EN TOT VASTSTELLING VAN DE REGELS
VOOR DEELNAME EN VERSPREIDING**

OVERWEGINGEN EN BIJLAGE IV (SYNERGIEËN)

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 173, lid 3, artikel 182, lid 1, artikel 183 en artikel 188, tweede alinea,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité⁴,

Gezien het advies van het Comité van de Regio's⁵,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure⁶,

---

⁴ PB C [...] van [...], blz. [...].

⁵ PB C [...] van [...], blz. [...].

⁶ Standpunt van het Europees Parlement van ... [(nog niet in het Publicatieblad bekendgemaakt)] en besluit van de Raad van ....

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) De Unie wil haar wetenschappelijke en technologische basis versterken door een Europese onderzoeksruimte te scheppen waarin onderzoekers, wetenschappelijke kennis en technologie vrij circuleren, en te stimuleren dat die, en dan met name haar industrie, concurrerender wordt, en alle onderzoeks- en innovatieactiviteiten bevorderen ter verwezenlijking van de strategische prioriteiten van de Unie, die uiteindelijk tot doel hebben vrede, de waarden van de Unie en het welzijn van haar volkeren te bevorderen.
- (2) Om wetenschappelijke, technologische, economische, milieu- en maatschappelijke effecten te behalen met het oog op deze algemene doelstelling en op een maximale meerwaarde van de investeringen van de Unie in onderzoek en innovatie (O&I), moet de Unie via Horizon Europa, het kaderprogramma voor onderzoek en innovatie 2021-2027 ("het programma"), investeren in excellent onderzoek en innovatie om ondersteuning te bieden voor het creëren, beter verbreiden en overdragen van excellente kennis en hoogwaardige technologieën, om op alle niveau talent aan te trekken en bij te dragen tot de volledige betrokkenheid van de pool van talent van de Unie, om samenwerkingsverbanden te vergemakkelijken en om het effect van onderzoek en innovatie bij het ontwikkelen, ondersteunen en uitvoeren van het beleid van de Unie te versterken, om de introductie en toepassing van innovatieve en duurzame oplossingen in de economie van de Unie, met name in kmo's/mkb's, en de samenleving te ondersteunen en te versterken, om wereldwijde uitdagingen, waaronder klimaatverandering en de duurzameontwikkelingsdoelstellingen (SDG's), aan te gaan, om banen te scheppen, economische groei aan te wakkeren en het industriële concurrentievermogen te stimuleren, en om de Unie wat O&I betreft aantrekkelijker te maken. Het programma dient alle vormen van innovatie, met inbegrip van baanbrekende innovatie, en de introductie van innovatieve oplossingen op de markt te bevorderen, en de resultaten van de investeringen te optimaliseren teneinde binnen een versterkte Europese Onderzoeksruimte het effect daarvan te vergroten.
- (2a) Het programma dient bij te dragen tot het verhogen van de overheids- en de particuliere investeringen in O&I in de lidstaten, en aldus tot het bereiken van een totale investering van ten minste 3 % van het bbp van de Unie in onderzoek en ontwikkeling. Om die doelstelling te realiseren zullen de lidstaten en de particuliere sector het programma moeten aanvullen met meer eigen investeringsacties op het gebied van onderzoek, ontwikkeling en innovatie⁷.

---

⁷ Maakt deel uit van de gemeenschappelijke lezing met het EP.

- (3) Om de beleidsdoelen van de Unie te helpen verwezenlijken, moeten in het kader van dit programma gesteunde activiteiten in voorkomend geval gebruikmaken van en aanzetten tot innovatievriendelijke regelgeving, conform het innovatiebeginsel^{8,9}, om een snellere en intensievere omzetting van het aanzienlijke kenniskapitaal van de Unie in innovatie te ondersteunen.
- (4) De algemene beginselen open wetenschap, open innovatie en openheid voor de wereld moeten bij de uitvoering van het hele programma op een zo ruim mogelijke schaal in acht worden genomen. Deze beginselen moeten de excellentie en het effect van de investeringen van de Unie in onderzoek en innovatie waarborgen.
- (5) Open wetenschap, met inbegrip van open toegang tot wetenschappelijke publicaties en onderzoeksgegevens, en optimale verspreiding en benutting van kennis kunnen de kwaliteit, het effect en de voordelen van wetenschap vergroten en de vooruitgang van kennis versnellen door de wetenschap betrouwbaarder, efficiënter en nauwkeuriger te maken, haar bevattelijker te maken voor de samenleving en beter te laten inspelen op maatschappelijke uitdagingen. Er moeten bepalingen worden vastgesteld om ervoor te zorgen dat begunstigen open toegang tot wetenschappelijke publicaties met peer review verschaffen. Ook moet ervoor worden gezorgd dat begunstigen open toegang tot onderzoeksgegevens verschaffen volgens het beginsel "zo open als mogelijk, zo gesloten als nodig", waarop uitzonderingen kunnen worden toegestaan om gegronde redenen in verband met gegevensbeschermingsregels en veiligheidsbelangen, alsmede intellectuele-eigendomsrechten, het mondiale economische concurrentievermogen van de Europese Unie en andere legitieme belangen. Er moet met name meer aandacht worden besteed aan een verantwoord beheer van onderzoeksgegevens, dat moet stroken met de zogeheten FAIR-beginselen: "findability" (vindbaarheid), "accessibility" (toegankelijkheid), "interoperability" (interoperabiliteit) en "reusability" (herbruikbaarheid), in het bijzonder door het integreren van plannen voor gegevensbeheer. In voorkomend geval moeten begunstigen gebruikmaken van de mogelijkheden van de Europese openwetenschapscloud en zich houden aan de overige beginselen en praktijken van open wetenschap.

---

⁸ Better Regulation, Research and Innovation toolbox,
https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/better-regulation-toolbox-21_en_0.pdf

⁹ Mededeling van de Commissie van 15 mei 2018: "Een vernieuwde Europese agenda voor onderzoek en innovatie - de kans om de toekomst van Europa vorm te geven" (COM(2018) 306).

- (6) De ontwikkeling en het ontwerp van het programma moeten beantwoorden aan de noodzaak om in de hele Unie en door internationale samenwerking een kritische massa van ondersteunde activiteiten te creëren, in overeenstemming met de Agenda 2030 van de VN en de bijbehorende SDG's. De uitvoering van het programma moet bijdragen aan het bereiken van deze doelstellingen en aan het gestand doen van de verbintenis van de EU en haar lidstaten om de Agenda 2030 uit te voeren, en op samenhangende en geïntegreerde wijze duurzame ontwikkeling te verwezenlijken in haar drie dimensies: de economische, de sociale en de milieudimensie.
- (7) De in het kader van het programma ondersteunde activiteiten moeten bijdragen aan de verwezenlijking van de doelstellingen en prioriteiten van de Unie, aan de monitoring en evaluatie van de vorderingen met die doelstellingen en prioriteiten en aan de ontwikkeling van herziene of nieuwe prioriteiten.
- (7a) Het programma dient transparantie en verantwoordingsplicht bij de besteding van overheidsfinanciering van onderzoeks- en innovatieprojecten te garanderen en aldus het algemeen belang te waarborgen.
- (7b) Het programma dient onderzoeks- en innovatieactiviteiten op het gebied van de sociale en de geesteswetenschappen te ondersteunen. Dit houdt in dat de wetenschappelijke kennis op dit gebied moet worden vergroot, maar dat tevens gebruik moet worden gemaakt van de inzichten en vorderingen van de sociale en de geesteswetenschappen om het programma een groter economisch en maatschappelijk effect te doen sorteren. In het kader van de pijler "Wereldwijde uitdagingen en Europees industrieel concurrentievermogen" zullen de sociale en de geesteswetenschappen volledig in alle clusters worden geïntegreerd. De sociale en de geesteswetenschappen moeten niet alleen worden bevorderd in projecten, maar ook worden ondersteund door, waar passend, onafhankelijke deskundigen op gebieden van de sociale en de geesteswetenschappen te laten deelnemen aan deskundigencomités en evaluatiepanels, alsmede door tijdige monitoring en rapportage van de sociale en de geesteswetenschappen in gefinancierde onderzoeksacties. Meer bepaald zal de mate van mainstreaming van de sociale en de geesteswetenschappen in het hele programma worden gemonitord.

- (8) Het programma dient het evenwicht te behouden tussen onderzoek en innovatie en tussen bottom-up- (vertrekkend vanuit de onderzoeker of innovator) en top-downfinanciering (bepaald op basis van strategisch vastgestelde prioriteiten), naargelang de aard van de betrokken onderzoeks- en innovatiegemeenschappen, de soort en het doel van de uitgevoerde activiteiten en de nagestreefde effecten. De combinatie van deze factoren moet bepalen welke aanpak wordt gekozen voor de respectieve onderdelen van het programma, die alle bijdragen aan de verwezenlijking van de algemene en specifieke doelstellingen van het programma.
- (8a) Het programma moet steun verlenen aan alle onderzoeks- en innovatiefasen, in het bijzonder binnen samenwerkingsprojecten, en, in voorkomend geval, ook in missies en partnerschappen. Fundamenteel onderzoek is een essentieel goed en een belangrijke voorwaarde voor een groter vermogen van de Unie om de beste wetenschappers aan te trekken teneinde een mondiaal knooppunt van excellentie te worden. Het evenwicht tussen fundamenteel en toegepast onderzoek moet gegarandeerd zijn. In combinatie met innovatie zal dit ondersteuning bieden aan het economische concurrentievermogen van de Unie en aan groei en werkgelegenheid in de Unie.
- (8b) Uit de feiten blijkt dat het omarmen van diversiteit - in alle betekenissen - van essentieel belang is voor het goed bedrijven van wetenschap, aangezien wetenschap profiteert van diversiteit. Diversiteit en inclusiviteit dragen bij tot excellentie in onderzoek en innovatie die zijn gebaseerd op samenwerking: samenwerking tussen disciplines en sectoren en binnen de hele Europese Onderzoeksruijme verhoogt de kwaliteit van het onderzoek en de projectvoorstellen, kan leiden tot een grotere mate van ingang in de samenleving, en kan de voordelen van innovatie propageren en aldus een drijvende kracht zijn voor Europa¹⁰.
- (8c) Er kan een versnelde procedure voor onderzoek en innovatie worden ingevoerd om te zorgen voor een snellere "bottom-up"-toegang tot financiële middelen voor kleine samenwerkingsconsortia voor acties gaande van fundamenteel onderzoek tot commerciële toepassing.
- (8d) Om ervoor te zorgen dat Horizon Europa een maximaal effect sorteert, moet speciale aandacht uitgaan naar multi-, inter- en transdisciplinaire benaderingen.
- (8e) Met het oog op de doelstellingen van dit programma en met inachtneming van het excellentiebeginsel moet dit programma er onder meer op gericht zijn de samenwerkingsverbanden in Europa te versterken en zodoende de O&I-kloof te helpen dichten¹¹.

---

¹⁰ Overeengekomen in de partiële algemene oriëntatie.

¹¹ Maakt deel uit van de gemeenschappelijke lezing met het EP.

- (8f) Excellentie-initiatieven moeten gericht zijn op versterking van excellentie van onderzoek en innovatie in de in aanmerking komende landen, onder meer door ondersteuning van opleidingen om de O&I-managementcapaciteiten te verbeteren, prijzen, versterking van innovatie-ecosystemen en totstandbrenging van O&I-netwerken, mede op basis van door de EU gefinancierde onderzoeksinfrastructuren. Aanvragers moeten duidelijk aantonen dat projecten verband houden met nationale en/of regionale O&I-strategieën om in aanmerking te kunnen komen om financiering aan te vragen in het kader van het onderdeel "Verbreden van de deelname en het delen van excellentie" van het deel "Verbreding van de deelname en versterking van de Europese Onderzoeksruimte" van Horizon Europa¹².
- (9) Onderzoeksactiviteiten die binnen de pijler "wetenschappelijke excellentie" worden uitgevoerd, moeten aan de hand van de behoeften en mogelijkheden van de wetenschap worden bepaald, en wetenschappelijke excellentie bevorderen. De onderzoeksagenda moet in nauw overleg met de wetenschappelijke gemeenschap worden vastgesteld en onder meer gericht zijn op het aantrekken van nieuw talent op het vlak van O&I en beginnende onderzoekers, naast versterking van de EOR, voorkoming van braindrain en bevordering van braincirculation.
- [(9a) Het programma moet de Unie en haar lidstaten ondersteunen om rekening te houden met de realiteit van zeer harde internationale concurrentie om de beste breinen en vaardigheden aan te trekken.]
- (10) De pijler "Wereldwijde uitdagingen en Europees industrieel concurrentievermogen" dient met clusters van onderzoeks- en innovatieactiviteiten te worden ingericht om voor een maximale integratie over de respectieve themagebieden te zorgen, naast hoge en duurzame niveaus van excellentie en impact in verhouding tot de geïnvesteerde middelen. Hij zal de aanzet geven tot multidisciplinaire, sector-, beleidsgebieds- en grensoverschrijdende samenwerking bij de verwezenlijking van de SDG's, door de beginselen van de Agenda 2030, de Overeenkomst van Parijs en het industriële concurrentievermogen van de Unie in dat kader in acht te nemen. Door de organisatie van zeer ambitieuze, grootschalige initiatieven in de vorm van onderzoeks- en innovatiemissies zal het programma op de samenleving een transformatie- en systeemeffect ten voordele van de SDG's kunnen sorteren, ook door internationale samenwerking en wetenschapsdiplomatie.

---

¹² Maakt deel uit van de gemeenschappelijke lezing met het EP.

- (11) De volledige en tijdige betrokkenheid van de industrie in het programma, op alle niveaus, van individuele ondernemers en kmo's/mkb's tot grote ondernemingen, dient een van de voornaamste kanalen te vormen waarlangs de doelstellingen van het programma moeten worden verwezenlijkt, met name wat het scheppen van duurzame banen en groei betreft. Een dergelijke betrokkenheid van de industrie bij de acties moet ten minste in vergelijkbare mate worden ondersteund als het geval was in het vorige kaderprogramma, Horizon 2020, dat werd vastgesteld bij Verordening (EU) nr. 1291/2013 van het Europees Parlement en de Raad¹³ ("Horizon 2020").
- (11a) De acties van het programma moeten belangrijke bijdragen leveren ter ontsluiting van het potentieel van Europa's strategische sectoren, waaronder de sleuteltechnologieën die de doelstellingen van de EU-strategie voor het industriebeleid weerspiegelen¹⁴.
- (11b) Raadplegingen met meerdere belanghebbenden, onder meer uit het maatschappelijk middenveld en het bedrijfsleven, moeten input opleveren voor de perspectieven en prioriteiten die in het proces van strategische planning worden vastgesteld. Een en ander dient te resulteren in periodieke, bij uitvoeringshandeling vast te stellen, strategische O&I-plannen ter ontwikkeling van de inhoud van werkprogramma's.
- (11c) Om voor financiering in aanmerking te komen moet in het werkprogramma van een bepaalde actie rekening worden gehouden met de resultaten van specifieke voorgaande projecten en de stand van wetenschap, technologie en innovatie op nationaal, Unie- en internationaal niveau, en van relevante beleids-, markt- en maatschappelijke ontwikkelingen¹⁵.

---

¹³ Verordening (EU) nr. 1291/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2013 tot vaststelling van Horizon 2020 - het kaderprogramma voor onderzoek en innovatie (2014-2020) en tot intrekking van Besluit nr. 1982/2006/EG (PB L 347 van 20.12.2013, blz. 104).

¹⁴

¹⁵ Maakt deel uit van de gemeenschappelijke lezing met het EP.

- (12) Het is belangrijk de industrie van de Unie te steunen bij het veroveren of behouden van het wereldleiderschap in innovatie, digitalisering en klimaatneutraliteit, met name door investeringen in sleuteltechnologieën die de basis voor het bedrijfsleven van morgen zullen vormen. De acties van het programma moeten marktfalen of suboptimale investeringsituaties aanpakken teneinde op evenredige en transparante wijze investeringen aan te zwengelen zonder dat particuliere financiering hierdoor wordt gedupliceerd of verdrongen, alsmede een duidelijke Europese meerwaarde en een aanzienlijk publiek rendement opleveren. Dit zal de verenigbaarheid van de acties van het programma met de EU-staatssteunregels waarborgen, zodat buitensporige concurrentievervalsingen op de interne markt worden vermeden.
- (13) Het programma moet op een geïntegreerde wijze steun verlenen aan onderzoek en innovatie, met inachtneming van alle relevante bepalingen van de Wereldhandelsorganisatie. Het concept onderzoek, met inbegrip van experimentele ontwikkeling, moet worden gebruikt conform het Frascati-handboek van de OESO, en het concept innovatie conform het Oslo-handboek van de OESO en Eurostat, volgens een brede aanpak die ook sociale innovatie omvat. Zoals in het vorige kaderprogramma Horizon 2020 moet ook in dit programma rekening worden gehouden met de OESO-definities betreffende het niveau van technologische paraatheid (Technological Readiness Level - TRL) bij de classificatie van activiteiten op het gebied van technologisch onderzoek, productontwikkeling en demonstratie, alsmede bij het bepalen van de soorten acties die in oproepen tot het indienen van voorstellen kunnen worden gebruikt. Voor acties waarvan de activiteiten TRL 8 overschrijden, mogen geen subsidies worden toegekend. Het werkprogramma voor een bepaalde oproep tot het indienen van voorstellen in het kader van de pijler "Wereldwijde uitdagingen en Europees industrieel concurrentievermogen" kan subsidies toestaan voor grootschalige productvalidatie en marktreplicatie.
- (13a) Zonder vooruit te lopen op de algemene MFK-onderhandelingen zal Horizon Europa bijdragen aan ruimtevaartdoelstellingen op een uitgavenniveau dat ten minste evenredig vergelijkbaar is met dat van het vorige kaderprogramma Horizon 2020, vastgesteld bij Verordening (EU) nr. 1291/2013 van het Europees Parlement en de Raad¹⁶.

---

¹⁶ Overeengekomen in de partiële algemene oriëntatie.

- (14) De mededeling van de Commissie over de tussentijdse evaluatie van Horizon 2020 (COM(2018) 2 final), het verslag van het Europees Parlement over de beoordeling van de tenuitvoerlegging van Horizon 2020 met het oog op de tussentijdse beoordeling en het voorstel voor het negende kaderprogramma (2016/2147(INI)) en de conclusies van de Raad getiteld "Van de tussentijdse evaluatie van Horizon 2020 naar het negende kaderprogramma" bevatten voor dit programma en de bijbehorende regels voor deelname en verspreiding ervan een reeks aanbevelingen op basis van de lessen die zijn getrokken uit het vorige programma, en van de input van de EU-instellingen en belanghebbenden. Zo wordt onder meer aanbevolen om voorstellen te doen voor maatregelen ter bevordering van breincirculatie en ter facilitering van de openheid van O&I-netwerken ten behoeve van ambitieuzere investeringen teneinde kritische massa te creëren en een maximaal effect te bereiken, om baanbrekende innovatie te ondersteunen, om prioriteit te geven aan O&I-investeringen van de Unie op gebieden met een hoge meerwaarde, met name door middel van missiegerichtheid, volledige en tijdige betrokkenheid van en informatieverstrekking aan de burgers en brede communicatie, om het financieringslandschap van de Unie te rationaliseren teneinde het O&I-potentieel van de Unie ten volle te benutten, onder meer door het gamma van partnerschaps-initiatieven en medefinancieringsregelingen te stroomlijnen, om meer en concrete synergie tussen verschillende financieringsinstrumenten van de Unie te ontwikkelen, met name door oplossingen te vinden voor niet-complementaire interventielogica's en de complexiteit van de verschillende financieringsvormen, en met het oog op het helpen mobiliseren van onderbenut O&I-potentieel in de hele Unie, om de internationale samenwerking en de openheid ten aanzien van de deelname van derde landen te versterken, en om door te gaan met de vereenvoudiging op basis van de ervaringen met de uitvoering van Horizon 2020.
- (15) In het kader van het programma moet worden gestreefd naar synergie met andere programma's van de Unie, gaande van het ontwerp en de strategische planning tot de monitoring, audits en governance van het programma, met inbegrip van de selectie van de projecten, het beheer, de communicatie en de verspreiding en exploitatie van de resultaten. Wat de financiering van O& I-activiteiten betreft, moet door synergie een zo groot mogelijke harmonisatie van de regels inzake subsidiabiliteit van de kosten worden bewerkstelligd. Teneinde dubbel werk en overlappingsen te vermijden en het hefboomeffect van EU-financiering te vergroten, is overdracht van andere Unieprogramma's naar activiteiten in het kader van Horizon Europa mogelijk. In dat geval gelden de regels van Horizon Europa.

- (16) Om ervoor te zorgen dat de EU-financiering een zo groot mogelijk effect heeft en op de meest doeltreffende wijze bijdraagt aan het verwezenlijken van de beleidsdoelstellingen van de Unie, moet de Unie in voorkomend geval Europese partnerschappen aangaan met partners uit de particuliere en/of publieke sector. Die partners zijn onder meer de industrie, universiteiten, onderzoeksorganisaties, organen met een openbare dienstverleningstaak op lokaal, regionaal, nationaal of internationaal niveau, of maatschappelijke organisaties zoals stichtingen en ngo's die onderzoek en innovatie ondersteunen en/of verrichten, op voorwaarde dat de gewenste effecten doeltreffender kunnen worden verwezenlijkt door een partnerschap dan door de Unie alleen.
- (17) Het programma moet de samenwerking tussen de Europese partnerschappen en de partners uit de particuliere en/of private sector op internationaal niveau versterken, onder meer door programma's voor onderzoek en innovatie te verbinden met grensoverschrijdende investeringen in onderzoek en innovatie die wederzijdse voordelen opleveren voor de burgers en de bedrijven, terwijl er tegelijkertijd op wordt toegezien dat de Unie haar belangen op strategische gebieden kan handhaven¹⁷.
- (17a) FET-vlaggenschipinitiatieven zijn een effectief en efficiënt instrument gebleken met voordelen voor de samenleving in een gezamenlijke, gecoördineerde inspanning van de Unie en haar lidstaten. Activiteiten van de FET-vlaggenschipinitiatieven voor grafen, het Human Brain Project en kwantumtechnologie, die in het kader van Horizon 2020 worden ondersteund, zullen in het kader van Horizon Europa verder worden ondersteund via oproepen tot het indienen van voorstellen die zijn opgenomen in het werkprogramma. In het kader van het onderdeel FET-vlaggenschipinitiatieven van Horizon 2020 ondersteunde voorbereidende activiteiten zullen een bijdrage leveren aan het proces van strategische planning in het kader van Horizon Europa en de werkzaamheden met betrekking tot missies, gezamenlijk gefinancierde/geprogrammeerde partnerschappen en regelmatige oproepen tot het indienen van voorstellen ondersteunen¹⁸.
- (18) Het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek (JRC) moet gedurende de hele beleids-cyclus onafhankelijke klantgestuurde wetenschappelijke gegevens en technische ondersteuning ter beschikking blijven stellen ten behoeve van het Uniebeleid. Het JRC moet zijn eigen acties op flexibele, efficiënte en transparante wijze uitvoeren, waarbij rekening moet worden gehouden met de behoeften van het Uniebeleid en de relevante behoeften van de gebruikers van het JRC, en waarbij de financiële belangen van de Unie moeten worden beschermd. Het JRC moet extra middelen blijven genereren.

---

¹⁷ Zie bv. het voorstel van de Commissie voor een verordening tot vaststelling van een kader voor de screening van buitenlandse directe investeringen in de EU, COM(2017) 487 final.

¹⁸ Maakt deel uit van de gemeenschappelijke lezing met het EP.

- (19) In het kader van de pijler "Innovatief Europa" moet een reeks maatregelen worden vastgesteld voor de geïntegreerde ondersteuning van de behoeften van ondernemers en ondernemerschap om baanbrekende innovatie te verwezenlijken en te versnellen met het oog op een snelle groei van de markt. Deze pijler moet een éénloketsysteem bieden om alle soorten innovatoren en innovatieve bedrijven aan te trekken en te ondersteunen, zoals kmo's, met inbegrip van start-ups en in uitzonderlijke gevallen kleine midcap-ondernemingen, die het potentieel hebben om op te schalen tot Unie- en internationaal niveau, en moet snelle en flexibele subsidies en co-investeringen bieden, ook in samenwerking met particuliere investeerders. Deze doelstellingen moeten worden nagestreefd door middel van de oprichting van een Europese Innovatieraad (EIC). Deze pijler moet ook het Europees Instituut voor innovatie en technologie (EIT) en de Europese innovatie-ecosystemen in het algemeen ondersteunen, met name via medefinancieringspartnerschappen met nationale en regionale innovatie-ondersteunende actoren.
- (19a) In de zin van deze verordening en in het bijzonder voor de activiteiten die in het kader van de EIC worden verricht, is een start-up een kmo in een vroeg levenscyclusstadium (met inbegrip van spin-offs van universiteiten), die gericht is op innovatieve oplossingen en een schaalbaar bedrijfsmodel, en een zelfstandige onderneming is in de zin van artikel 3 van de bijlage bij Aanbeveling 2003/361/EG van de Commissie¹⁹; en is een midcap-onderneming een onderneming die geen kleine, middelgrote of micro-onderneming is zoals gedefinieerd in Aanbeveling 2003/361/EG van de Commissie en die tussen 250 en 3 000 werknemers telt, van wie het aantal werkzame personen wordt berekend volgens de artikelen 3 tot en met 6 van titel I van de bijlage bij die aanbeveling. Een kleine midcap-onderneming is een midcap-onderneming die tot 499 werknemers telt.
- (20) De beleidsdoelstellingen van dit programma worden ook nagestreefd aan de hand van financiële instrumenten en begrotingsgaranties in het kader van het InvestEU-fonds, met name de onderdelen Onderzoek, innovatie en digitalisering en Kleine en middelgrote ondernemingen.

---

¹⁹ Maakt deel uit van de gemeenschappelijke lezing met het EP.

- (21) De EIC moet, samen met andere delen van Horizon Europa, alle vormen van innovatie stimuleren, gaande van incrementele tot baanbrekende en disruptieve innovatie, met bijzondere nadruk op marktcreërende innovatie. Via zijn instrumenten Pathfinder en Accelerator moet de EIC zich richten op het opsporen, ontwikkelen en toepassen van alle mogelijke risicovolle innovaties – waaronder incrementele innovaties – met een centrale focus op baanbrekende, disruptieve en "deep tech"-innovaties die het potentieel hebben om uit te groeien tot marktcreërende innovaties. Door middel van samenhangende en gestroomlijnde ondersteuning moet de EIC de huidige leemte in overheidssteun en particuliere investeringen voor baanbrekende innovatie opvullen. Met het oog op de doelstellingen van de EIC, en met name de activiteiten in verband met marktintroductie, zijn voor de EIC-instrumenten specifieke juridische en beheersmechanismen nodig²⁰.
- (22) De EIC-Accelerator zal de "vallei des doods" tussen onderzoek, de fase die voorafgaat aan de grootschalige commercialisering en de opschaling van bedrijven overbruggen. De Accelerator zal steun verlenen aan activiteiten met een hoog potentieel waarvan de technologische/wetenschappelijke, financiële, beheers- en/of marktrisico's van dien aard zijn dat zij nog niet als rendabel worden beschouwd en dus onvoldoende investeringen op de markt kunnen aantrekken, en vormt dus een aanvulling op het InvestEU-programma, dat is vastgesteld bij Verordening ...²¹ en dat innovatieve maar rendabele projecten en entiteiten zal ondersteunen.
- (22a) De EIC-Accelerator moet, in nauwe synergie met InvestEU, met zijn gemengde financiering en financiering van het eigen vermogen kmo's financiële ondersteuning bieden, met inbegrip van start-ups, en in uitzonderlijke gevallen ook projecten van kleine midcap-ondernemingen die nog niet in staat zijn om inkomsten te genereren, nog niet winstgevend zijn of nog niet voldoende investeringen kunnen aantrekken om de businessplannen voor hun projecten volledig uit te voeren. Dergelijke in aanmerking komende entiteiten worden als niet-rendabel beschouwd, terwijl in een deel van de investeringsbehoeften ervan zou of had kunnen worden voorzien door een of meerdere investeerders, zoals een particuliere of openbare bank, een family office, een durfkapitaalfonds, een business angel enz. Op die manier zal de EIC-Accelerator een tekortkoming van de markt verhelpen en veelbelovende maar nog niet rendabele entiteiten die baanbrekende marktcreërende innovatieprojecten realiseren, financieren. Als deze projecten eenmaal rendabel zijn geworden, kunnen zij in een later ontwikkelingsstadium uit InvestEU worden gefinancierd²².

---

²⁰ Maakt deel uit van de gemeenschappelijke lezing met het EP.

²¹

²² Maakt deel uit van de gemeenschappelijke lezing met het EP.

- (22b) Hoewel de begroting van de EIC-Accelerator voornamelijk voor gemengde financiering moet worden gebruikt, moet voor de toepassing van artikel 43 de zuiver op subsidie gebaseerde financiering van de EIC-Accelerator voor kmo's, met inbegrip van start-ups, overeenstemmen met de benadering van de begroting voor het kmo-instrument van het vorige kaderprogramma Horizon 2020, als vastgesteld bij Verordening (EU) nr. 1291/2013 van het Europees Parlement en de Raad²³.
- (23) Het EIT moet zich in de eerste plaats via zijn kennis- en innovatiegemeenschappen (KIG's) richten op het versterken van innovatie-ecosystemen die wereldwijde uitdagingen aangaan, door het bevorderen van de integratie van innovatie, onderzoek, hoger onderwijs en ondernemerschap. Het EIT moet, overeenkomstig het oprichtingsbesluit ervan, de EIT-verordening en de strategische onderzoeks- en innovatieagenda ervan, innovatie in zijn activiteiten stimuleren en moet zijn steun voor de integratie van het hoger onderwijs in het innovatie-ecosysteem aanzienlijk opvoeren, met name door het stimuleren van onderwijs op het gebied van ondernemerschap, het bevorderen van sterke, vakgebiedonafhankelijke samenwerking tussen het bedrijfsleven en de academische wereld en het identificeren van de toekomstige vaardigheden zoals geavanceerde digitale en innovatieve vaardigheden die toekomstige innovatoren nodig hebben om de wereldwijde uitdagingen aan te gaan. EIT-steunregelingen moeten de EIC-begunstigden ten goede komen, terwijl start-ups die uit de KIG's van het EIT voortvloeien, toegang moeten hebben tot EIC-acties. Hoewel het EIT zich richt op innovatie-ecosystemen en het dus van nature binnen de pijler "Innovatief Europa" zou moeten passen, moet het ook de andere pijlers ondersteunen, naargelang het geval.
- (24) Het waarborgen en handhaven van een gelijk speelveld voor ondernemingen die concurreren op een bepaalde markt is een essentiële voorwaarde om baanbrekende innovatie tot bloei te laten komen, zodat met name kleine en middelgrote innovatoren de vruchten van hun investeringen kunnen plukken en een deel van de markt kunnen veroveren.

---

²³ Maakt deel uit van de gemeenschappelijke lezing met het EP.

- [(25) Het programma moet de samenwerking met derde landen en internationale organisaties en initiatieven op basis van wederzijdse voordelen, EU-belangen, internationale verplichtingen en waar toepasselijk wederkerigheid bevorderen en integreren. Internationale samenwerking moet gericht zijn op het versterken van de excellentie, de aantrekkelijkheid en het economische en industriële concurrentievermogen van de Unie op het gebied van onderzoek en innovatie, om de mondiale uitdagingen, waaronder de duurzameontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties (SDG's), aan te gaan door de beginselen van de Agenda 2030 en de Overeenkomst van Parijs in het kader van het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering in acht te nemen, en om het buitenlands beleid van de Unie te ondersteunen. Er zou een benadering van algemene openheid ten aanzien van internationale deelname en doelgerichte acties op het gebied van internationale samenwerking moeten worden gevolgd, waarbij onder andere in landen met lage tot gemiddelde inkomens gevestigde entiteiten in aanmerking kunnen komen voor financiering. Tegelijkertijd moet de associatie van derde landen met het programma, met name voor de op samenwerking gebaseerde onderdelen ervan, worden aangemoedigd, zulks overeenkomstig associatieovereenkomsten en met de nadruk op de toegevoegde waarde voor de Unie.]
- (25a) De Raad kan overeenkomstig artikel 218, lid 4, VWEU een bijzonder comité aanwijzen in overleg waarmee de onderhandelingen, ook over de opzet en inhoud van de associatieovereenkomsten, worden gevoerd.
- (26) Met het oog op het verdiepen van de relatie tussen wetenschap en maatschappij en het maximaliseren van de voordelen van de interacties daartussen, moet het programma de burgers en maatschappelijke organisaties inzetten en betrekken bij het gezamenlijk ontwerpen en creëren van agenda's en inhoud inzake verantwoord onderzoek en verantwoorde innovatie die tegemoetkomen aan de bezwaren, behoeften en verwachtingen van de burgers en het maatschappelijk middenveld en waarin wetenschapsonderwijs wordt bevorderd, wetenschappelijke kennis toegankelijk wordt gemaakt voor het publiek en de deelname van burgers en maatschappelijke organisaties aan de activiteiten van het programma mogelijk wordt gemaakt. Dit moet in het gehele programma gebeuren aan de hand van specifieke activiteiten in het onderdeel "Verbreden van de deelname en versterken van de Europese Onderzoeksruimte". Het betrekken van burgers en het maatschappelijk middenveld bij onderzoek en innovatie moet worden gekoppeld aan publieke voorlichtingsactiviteiten om steun van het publiek voor het programma tot stand te brengen en te behouden. Het programma moet ook bijdragen aan het wegnemen van belemmeringen en het stimuleren van synergie tussen wetenschap, technologie, cultuur en de kunsten teneinde een nieuw niveau van duurzame innovatie te bereiken. Er moet toezicht worden gehouden op de maatregelen die ter verbetering van de betrokkenheid van burgers en het maatschappelijk middenveld bij de ondersteunde projecten worden genomen.

- (27) Waar passend moet in het programma rekening worden gehouden met de specifieke kenmerken van de ultraperifere gebieden als erkend in artikel 349 VWEU en in overeenstemming met de mededeling van de Commissie getiteld "Een nieuw en sterker strategisch partnerschap met de ultraperifere gebieden van de EU", die gunstig werd ontvangen door de Raad²⁴.
- (28) De activiteiten die in het kader van het programma worden ontwikkeld, moeten gericht zijn op het wegnemen van genderongelijkheden, het verbeteren van het evenwicht tussen werk en privéleven en het bevorderen van gelijkheid tussen vrouwen en mannen in onderzoek en innovatie, in overeenstemming met de artikelen 2 en 3 VEU en artikel 8 VWEU. De genderdimensie moet in onderzoeks- en innovatieonderwerpen worden geïntegreerd en gedurende alle fasen van de onderzoekscyclus worden gevolgd. Voorts moeten de activiteiten in het kader van het programma gericht zijn op het wegnemen van ongelijkheden en het bevorderen van gelijkheid en diversiteit in alle aspecten van onderzoek en innovatie met betrekking tot leeftijd, handicap, ras en etniciteit, godsdienst of overtuiging, en seksuele gerichtheid.
- (28a) Administratieve vereenvoudiging, met name de vermindering van de administratieve belasting van begunstigen, moet in het volledige programma continu worden nagestreefd. De Commissie moet haar instrumenten en richtsnoeren verder vereenvoudigen zodat deze een minimale belasting voor de begunstigen vormen. Met name moet de Commissie overwegen een beknopte versie van de richtsnoeren uit te brengen²⁵.
- (29) Bij deze verordening worden de doelstellingen en prioriteiten van de Unieactiviteiten op het gebied van defensieonderzoek en -ontwikkeling vastgesteld, worden de grote lijnen van deze activiteiten geschetst en wordt het bedrag van de deelname van de Unie aan de financiering van defensieonderzoek en -ontwikkeling vastgesteld. Gezien de specifieke kenmerken van de defensiesector moeten de gedetailleerde bepalingen voor de financiering door de Unie van onderzoeksprojecten op het gebied van defensie worden vastgesteld in Verordening ... tot oprichting van het Europees Defensiefonds²⁶, waarin de regels voor deelname aan defensieonderzoek zijn vastgesteld. Er moet worden gestreefd naar synergie die ten goede komt aan civiel en defensieonderzoek, maar activiteiten die in het kader van deze verordening worden verricht behalve de activiteiten die onder het Europees Defensiefonds vallen, mogen uitsluitend op civiele toepassingen gericht zijn. Onnodig dubbel werk moet worden vermeden.

---

²⁴ Mededeling van de Commissie "Een nieuw en sterker strategisch partnerschap met de ultraperifere gebieden van de EU" (COM(2017) 623 final).

²⁵ Maakt deel uit van de gemeenschappelijke lezing met het EP.

²⁶

- (30) In deze verordening worden voor het programma de financiële middelen vastgelegd. Het in deze verordening vermelde bedrag moet voor het Europees Parlement en de Raad in de loop van de jaarlijkse begrotingsprocedure het voornaamste referentiebedrag vormen in de zin van [verwijzing zo nodig actualiseren op basis van het nieuw Interinstitutioneel Akkoord: punt 17 van het Interinstitutioneel Akkoord van 2 december 2013 tussen het Europees Parlement, de Raad en de Commissie betreffende de begrotingsdiscipline, de samenwerking in begrotingszaken en een goed financieel beheer²⁷].
- (31) Verordening (EU, Euratom) nr. [het nieuwe FR] (het "Financieel Reglement"), vastgesteld op grond van artikel 322 van het VWEU, is op dit programma van toepassing, tenzij anders is bepaald vanwege de specifieke aard van onderzoeks- en innovatieactiviteiten waarvoor andere regels nodig zijn, bijvoorbeeld in verband met verdere vereenvoudiging of kortere termijnen. Die verordening bevat regels voor de uitvoering van de Uniebegroting, waaronder de regels voor subsidies, prijzen, aanbestedingen, indirecte uitvoering, financiële bijstand, financieringsinstrumenten en begrotingsgaranties, en voorziet in controles op de verantwoordelijkheid van financiële actoren. [De op basis van artikel 322 VWEU vastgestelde regels hebben ook betrekking op de bescherming van de begroting van de Unie in geval van algemene tekortkomingen ten aanzien van de rechtsstaat in de lidstaten aangezien de eerbiediging van de rechtsstaat een essentiële basisvoorwaarde is voor een goed financieel beheer en effectieve EU-financiering.]
- (31a) Onverminderd het resultaat van de algemene MFK-onderhandelingen, moet de algemene begroting voor het onderdeel "Verbreden van de deelname en delen van excellentie" van het deel "Verbreden van de deelname en versterken van de Europese Onderzoekruimte" van Horizon Europa ten minste 3,3 % van de algemene begroting voor Horizon Europa bedragen. Deze begroting moet voornamelijk juridische entiteiten in de verbredingslanden ten goede komen.²⁸

---

²⁷ Te actualiseren verwijzing: PB C 373 van 20.12.2013, blz. 1. Het akkoord is beschikbaar op: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2013.373.01.0001.01.ENG&toc=OJ:C:2013:373:TOC

²⁸ Maakt deel uit van de gemeenschappelijke lezing met het EP.

[(32) Overeenkomstig Verordeningen (EU, Euratom) 2018/1046²⁹ ("het Financieel Reglement") en (EU, Euratom) nr. 883/2013 van het Europees Parlement en de Raad³⁰ en Verordeningen (EG, Euratom) nr. 2988/95³¹, (Euratom, EG) nr. 2185/96³² en (EU) 2017/1939³³ van de Raad moeten de financiële belangen van de Unie worden beschermd door evenredige maatregelen, daaronder begrepen preventie, opsporing, correctie en onderzoek van onregelmatigheden, waaronder fraude, terugvordering van verloren gegane, ten onrechte betaalde of onjuist bestede financiële middelen alsmede, in voorkomend geval, oplegging van administratieve sancties.

---

²⁹ Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juli 2018 tot vaststelling van de financiële regels van toepassing op de algemene begroting van de Unie, tot wijziging van Verordeningen (EU) nr. 1296/2013, (EU) nr. 1301/2013, (EU) nr. 1303/2013, (EU) nr. 1304/2013, (EU) nr. 1309/2013, (EU) nr. 1316/2013, (EU) nr. 223/2014, (EU) nr. 283/2014 en Besluit nr. 541/2014/EU en tot intrekking van Verordening (EU, Euratom) nr. 966/2012 (PB L 193 van 30.7.2018, blz. 1).

³⁰ Verordening (EU, Euratom) nr. 883/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 september 2013 betreffende onderzoeken door het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF) en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1073/1999 van het Europees Parlement en de Raad en Verordening (Euratom) nr. 1074/1999 van de Raad (PB L 248 van 18.9.2013, blz. 1).

³¹ Verordening (EG, Euratom) nr. 2988/95 van de Raad van 18 december 1995 betreffende de bescherming van de financiële belangen van de Europese Gemeenschappen (PB L 312 van 23.12.1995, blz. 1).

³² Verordening (Euratom, EG) nr. 2185/96 van de Raad van 11 november 1996 betreffende de controles en verificaties ter plaatse die door de Commissie worden uitgevoerd ter bescherming van de financiële belangen van de Europese Gemeenschappen tegen fraudes en andere onregelmatigheden (PB L 292 van 15.11.1996, blz. 2).

³³ Verordening (EU) 2017/1939 van de Raad van 12 oktober 2017 betreffende nauwere samenwerking bij de instelling van het Europees Openbaar Ministerie ("EOM") (PB L 283 van 31.10.2017, blz. 1).

In het bijzonder kan het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF) overeenkomstig Verordeningen (Euratom, EG) nr. 2185/96 en (EU, Euratom) nr. 883/2013 administratieve onderzoeken, daaronder begrepen controles en verificaties ter plaatse, uitvoeren om vast te stellen of er sprake is van fraude, corruptie of andere onwettige activiteiten waardoor de financiële belangen van de Unie worden geschaad. Overeenkomstig Verordening (EU) 2017/1939 kan het Europees Openbaar Ministerie (EOM) overgaan tot onderzoek en vervolging van strafbare feiten waardoor de financiële belangen van de Unie worden geschaad in de zin van Richtlijn (EU) 2017/1371 van het Europees Parlement en de Raad³⁴. Personen of entiteiten die middelen van de Unie ontvangen, moeten overeenkomstig het Financieel Reglement ten volle meewerken aan de bescherming van de financiële belangen van de Unie, de nodige rechten en toegang verlenen aan de Commissie, OLAF, het EOM ten aanzien van de lidstaten die deelnemen aan de nauwere samenwerking overeenkomstig Verordening (EU) 2017/1939, en de Europese Rekenkamer, en ervoor zorgen dat derden die betrokken zijn bij de uitvoering van middelen van de Unie, gelijkwaardige rechten verlenen.]

[(32a) Derde landen die lid zijn van de Europese Economische Ruimte (EER) kunnen aan programma's van de Unie deelnemen in het kader van de samenwerking waarin wordt voorzien door de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte³⁵, die bepaalt dat programma's van de Unie worden uitgevoerd bij een op grond van die overeenkomst genomen besluit. Derde landen kunnen ook deelnemen op grond van andere rechtsinstrumenten. In deze verordening moet een specifieke bepaling worden opgenomen om de bevoegde ordonnateur, OLAF, en de Europese Rekenkamer de rechten en toegang te verlenen die zij nodig hebben om hun respectieve bevoegdheden ten volle te kunnen uitoefenen.]

---

³⁴ Richtlijn (EU) 2017/1371 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2017 betreffende de strafrechtelijke bestrijding van fraude die de financiële belangen van de Unie schaadt (PB L 198 van 28.7.2017, blz. 29).

³⁵ PB L 1 van 3.1.1994, blz. 3.

- (33) Krachtens [verwijzing indien nodig actualiseren op basis van een nieuw besluit over de LGO's: artikel 94 van Besluit 2013/755/EU van de Raad³⁶] komen in landen en gebieden overzee (LGO's) gevestigde personen en entiteiten in aanmerking voor financiering, overeenkomstig de voorschriften en doelstellingen van het programma en eventuele regelingen die van toepassing zijn op de lidstaat waarmee het desbetreffende land of gebied overzee banden heeft.
- (34) Krachtens de punten 22 en 23 van het Interinstitutioneel Akkoord van 13 april 2016 over beter wetgeven moet dit programma worden geëvalueerd op basis van gegevens die op grond van specifieke voorschriften voor rapportering en monitoring worden verzameld, waarbij echter overregulering en administratieve lasten, in het bijzonder voor de lidstaten en de begunstigen van het programma, worden vermeden. Waar passend kunnen in die voorschriften ook meetbare indicatoren worden opgenomen op basis waarvan de effecten van het programma op het terrein worden geëvalueerd.
- (35) Teneinde de indicatoren van de effecttrajecten zo nodig te kunnen aanvullen of wijzigen, moet aan de Commissie de bevoegdheid worden overgedragen om overeenkomstig artikel 290 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie handelingen vast te stellen. Het is van bijzonder belang dat de Commissie bij haar voorbereidende werkzaamheden tot passende raadplegingen overgaat, onder meer op deskundigenniveau, en dat die raadplegingen gebeuren in overeenstemming met de beginselen die zijn vastgelegd in het Interinstitutioneel Akkoord van 13 april 2016 over beter wetgeven. Met name om te zorgen voor gelijke deelname aan de voorbereiding van gedelegeerde handelingen ontvangen het Europees Parlement en de Raad alle documenten op hetzelfde tijdstip als de deskundigen van de lidstaten, en hebben hun deskundigen systematisch toegang tot de vergaderingen van de deskundigengroepen van de Commissie die zich bezighouden met de voorbereiding van de gedelegeerde handelingen.
- (36) Samenhang en synergie tussen Horizon Europa en het ruimtevaartprogramma van de EU zullen een wereldwijd concurrerende en vernieuwende Europese ruimtevaartsector bevorderen, de autonomie van Europa inzake toegang tot en gebruikmaking van de ruimte in een klimaat van zekerheid en veiligheid verbeteren, en de rol van Europa als mondiale speler versterken. Excellent onderzoek, baanbrekende oplossingen en downstreamgebruikers in Horizon Europa zullen worden ondersteund door gegevens en diensten die door het ruimtevaartprogramma ter beschikking worden gesteld.

---

³⁶ Besluit 2013/755/EU van de Raad van 25 november 2013 betreffende de associatie van de landen en gebieden overzee met de Europese Unie (LGO-besluit) (PB L 344 van 19.12.2013, blz. 1).

- (36a) Samenhang en synergie tussen Horizon Europa en Erasmus zullen via opleidingsactiviteiten de toepassing van onderzoeksresultaten bevorderen, het onderwijsstelsel van een innovatiegeest doordringen en ervoor zorgen dat onderwijs- en opleidingsactiviteiten op de actueelste onderzoeks- en innovatieactiviteiten worden gebaseerd. In dat opzicht zal Horizon Europa, na de in het kader van Erasmus+ 2014-20 ingestelde proefacties inzake Europese Universiteiten, in voorkomend geval een synergetische aanvulling vormen op de steun uit het Erasmus-programma aan de Europese Universiteiten.
- (37) De regels voor deelname en verspreiding moeten op passende wijze de behoeften van het programma weerspiegelen, rekening houdend met de bezwaren en aanbevelingen die diverse belanghebbenden en deskundigen bij de tussentijdse evaluatie van Horizon 2020 kenbaar hebben gemaakt.
- (38) Gemeenschappelijke regels voor het hele programma moeten zorgen voor een coherent kader dat de deelname aan programma's die financieel worden gesteund door de begroting van Horizon Europa vergemakkelijkt, inclusief de deelname aan programma's die worden beheerd door financieringsorganen zoals het EIT, gemeenschappelijke ondernemingen of andere structuren in de zin van artikel 187 VWEU, en de deelname aan programma's die de lidstaten overeenkomstig artikel 185 VWEU ondernemen. Het vaststellen van specifieke regels moet mogelijk zijn, maar uitzonderingen mogen alleen worden toegestaan wanneer zij absoluut noodzakelijk zijn en terdege worden gemotiveerd.
- (39) De acties die onder het toepassingsgebied van het programma vallen, moeten in overeenstemming zijn met de grondrechten en de beginselen van met name het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. Deze acties moeten voldoen aan alle wettelijke verplichtingen, met inbegrip van het internationale recht en alle relevante besluiten van de Commissie zoals het bericht van de Commissie van 28 juni 2013³⁷, en aan ethische beginselen, onder meer het voorkomen van elke inbreuk op de integriteit van het wetenschappelijk onderzoek. Bij onderzoeksactiviteiten moet rekening worden gehouden met artikel 13 VWEU, en het gebruik van dieren voor onderzoek en proeven moet worden beperkt, met als uiteindelijk doel dat daarvoor alternatieven worden gevonden³⁸.

---

³⁷ PB C 205 van 19.7.2013, blz. 9.

³⁸ Zie de verklaring van de Commissie over de EU-financiering van onderzoek aan menselijke embryonale stamcellen voor Horizon Europa (deze voetnoot moet voor de definitieve versie worden geschrapt).

- (40) Conform de doelstellingen van internationale samenwerking zoals bepaald in de artikelen 180 en 186 VWEU moet de deelname van rechtspersonen die in derde landen zijn gevestigd en van internationale organisaties worden gestimuleerd. De uitvoering van het programma moet in overeenstemming zijn met de maatregelen die zijn vastgesteld overeenkomstig de artikelen 75 en 215 VWEU, alsook met het internationale recht. [In het geval van acties die betrekking hebben op de strategische activa, belangen, autonomie of veiligheid van de Unie kan de deelname aan specifieke acties van het programma beperkt worden tot entiteiten die in lidstaten zijn gevestigd, of tot entiteiten die in lidstaten en in bepaalde geassocieerde of andere derde landen zijn gevestigd.]
- (41) In het besef dat klimaatverandering een van de grootste mondiale en maatschappelijke uitdagingen vormt en ter weerspiegeling van het belang om klimaatverandering aan te pakken overeenkomstig de verbintenis van de Unie om de Overeenkomst van Parijs uit te voeren en de SDG's van de Verenigde Naties te verwezenlijken, zal dit programma bijdragen aan de mainstreaming van klimaatacties en het bereiken van de algemene doelstelling dat [25 %] van de uitgaven in de EU-begroting klimaatdoelstellingen moet ondersteunen. Klimaat-mainstreaming moet adequaat in onderzoeks- en innovatie-inhoud worden geïntegreerd en gedurende alle fasen van de onderzoekscyclus worden toegepast³⁹.
- (41a) In het kader van het effecttraject in verband met het klimaat zal de Commissie verslag uitbrengen over de resultaten, innovaties en geaggregeerde geraamde effecten van projecten die relevant zijn voor het klimaat, onder meer per deel van het programma en per uitvoeringswijze. In haar analyse moet de Commissie rekening houden met de economische, maatschappelijke en milieukosten en -baten op lange termijn van programma-activiteiten voor de Europese burgers, zoals de toepassing van innovatieve klimaatmitigatie- en adaptatie-oplossingen, de geraamde effecten op het scheppen van banen en het oprichten van bedrijven, de economische groei en het concurrentievermogen, schone energie, gezondheid en welzijn (met inbegrip van lucht-, bodem- en waterkwaliteit). De resultaten van deze effectbeoordeling moeten openbaar worden gemaakt, en worden beoordeeld in het kader van de Europese klimaat- en energiedoelstellingen en geïntegreerd in de daaropvolgende strategische-planningsprocessen en toekomstige werkprogramma's⁴⁰.
- (41b) Onderzoeks- en innovatieactiviteiten dienen conform de SDG's bij te dragen aan de instandhouding en het herstel van de biodiversiteit.

---

³⁹ Maakt deel uit van de gemeenschappelijke lezing met het EP.

⁴⁰ Maakt deel uit van de gemeenschappelijke lezing met het EP.

- (43) Gebruik van gevoelige achtergrondinformatie of toegang van onbevoegden tot gevoelige resultaten kan een negatief effect hebben op de belangen van de Unie of van een of meer lidstaten. De behandeling van vertrouwelijke gegevens en gerubriceerde informatie moet derhalve worden onderworpen aan het toepasselijke Unierecht, inclusief de interne regels van de instellingen, zoals Besluit (EU, Euratom) 2015/444 van de Commissie, waarin de veiligheidsvoorschriften voor de bescherming van gerubriceerde EU-informatie zijn vastgesteld.
- (44) Het is noodzakelijk de minimumvoorwaarden voor deelname vast te stellen, zowel als algemene regel waarbij ten minste één juridische entiteit uit een lidstaat deel moet uitmaken van het consortium, als met betrekking tot de kenmerken van specifieke soorten acties in het kader van het programma.
- (45) Het is dienstig de voorwaarden vast te stellen voor het verstrekken van financiering door de Unie aan deelnemers van acties in het kader van het programma. Bij het uitvoeren van subsidies moet rekening worden gehouden met alle in het Financieel Reglement vastgestelde vormen van bijdragen, met inbegrip van vaste bedragen, forfaitaire kosten of eenheidskosten, met het oog op verdere vereenvoudiging. In de subsidieovereenkomst moeten de rechten en verplichtingen van de begunstigden worden vastgelegd, met inbegrip van de rol en taken van de coördinator, voor zover van toepassing. Bij het opstellen van en het inhoudelijk wijzigen van de modelsubsidieovereenkomsten moet nauw met deskundigen van de lidstaten worden samengewerkt.
- (46) De subsidiepercentages in deze verordening zijn aangemerkt als maxima teneinde aan het medefinancieringsbeginsel te voldoen. Alleen in terdege gemotiveerde gevallen kunnen tijdens de uitvoering van het programma lagere subsidiepercentages worden vastgesteld.
- (47) In overeenstemming met het Financieel Reglement moet het programma de basis vormen voor een bredere aanvaarding van de gangbare kostenberekeningsmethoden van de begunstigden wat personeelskosten en eenheidskosten voor intern gefactureerde goederen en diensten betreft (ook voor grote onderzoeksinfrastructuren als bedoeld in Horizon 2020). Alle begunstigden moeten kunnen kiezen voor het gebruik van eenheidskosten voor interne facturering van goederen en diensten, die overeenkomstig de gebruikelijke kostenberekeningsmethoden van de begunstigden zijn berekend en waarbij werkelijke directe en indirecte kosten worden gecombineerd. In dit verband moeten begunstigden werkelijke indirecte kosten kunnen opnemen die op basis van verdeelsleutels in dergelijke eenheidskosten berekend worden voor intern gefactureerde goederen en diensten⁴¹.

---

⁴¹ Maakt deel uit van de gemeenschappelijke lezing met het EP.

- (48) Het huidige systeem van terugbetaling van de werkelijke personeelskosten moet verder worden vereenvoudigd op basis van de in het kader van Horizon 2020 ontwikkelde aanpak voor projectgebaseerde vergoeding en verder in overeenstemming worden gebracht met het Financieel Reglement, waarbij moet worden gestreefd naar het dichten van de loonkloof tussen de EU-onderzoekers die bij het programma betrokken zijn⁴².
- (49) Het in het kader van Horizon 2020 ingestelde en door de Commissie beheerde garantiefonds voor de deelnemers is een belangrijk vrijwaringsmechanisme gebleken om de risico's te verzachten die verbonden zijn aan verschuldigde bedragen die niet worden terugbetaald door in gebreke blijvende deelnemers. Daarom moet het garantiefonds voor de begunstigden, dat wordt omgedoopt tot onderlingeverzekeringsmechanisme ("het mechanisme"), worden voortgezet en uitgebreid tot andere financieringsorganen, en met name tot initiatieven op grond van artikel 185 VWEU. Het mechanisme moet worden opengesteld voor de begunstigden van andere rechtstreeks beheerde EU-programma's.
- (50) Voor de benutting en verspreiding van de resultaten moeten er regels worden vastgesteld om te waarborgen dat de begunstigden die resultaten beschermen, benutten, verspreiden en toegankelijk maken, naargelang het geval. Er moet meer aandacht worden besteed aan het benutten van de resultaten, en de Commissie moet voor begunstigden kansen in kaart brengen en helpen maximaliseren om resultaten te benutten, met name in de Unie. Bij het benutten van de resultaten moet rekening worden gehouden met de beginselen van dit programma, met inbegrip van bevordering van innovatie in de Unie en versterking van de Europese Onderzoeksruiimte⁴³.

---

⁴² Maakt deel uit van de gemeenschappelijke lezing met het EP.

⁴³ Maakt deel uit van de gemeenschappelijke lezing met het EP.

- (51) De voornaamste elementen van het systeem voor de evaluatie en selectie van voorstellen van het vorige programma, Horizon 2020, waarin bijzondere aandacht werd besteed aan excellentie, moeten worden gehandhaafd. De voorstellen moeten net als voorheen worden geselecteerd op basis van een beoordeling door onafhankelijke deskundigen. De Commissie moet, waar dat dienstig is, onafhankelijke waarnemers bij het evaluatieproces blijven betrekken. Voor activiteiten of missies waarbij de EIC-pathfinder betrokken is en in andere terdege gemotiveerde gevallen zoals vermeld in het werkprogramma, kan rekening worden gehouden met de noodzaak om de algehele samenhang van de projectenportefeuille te waarborgen, mits de projectvoorstellen de toepasselijke drempels hebben gehaald. De doelstellingen en procedures daarvoor moeten vooraf worden bekendgemaakt. Aanvragers dienen overeenkomstig artikel 200, lid 7, van het Financieel Reglement feedback over de evaluatie van hun voorstel te ontvangen, met name, in voorkomend geval, de redenen voor de afwijzing.
- (52) Teneinde de administratieve lasten voor de begunstigen van Uniefinanciering te verminderen, moet systematisch en op interactieve wijze gecombineerd met die van andere Unieprogramma's gebruik worden gemaakt van audits en beoordelingen voor alle onderdelen van het programma, in overeenstemming met de artikelen 126 en 127 van het Financieel Reglement. In dit interactieve gebruik moet uitdrukkelijk worden voorzien door ook rekening te houden met andere elementen van borging zoals systeem- en procesaudits.
- (53) Specifieke uitdagingen op het gebied van onderzoek en innovatie moeten worden aangegaan door middel van prijzen, onder meer gezamenlijke of gemeenschappelijke prijzen waar passend, zulks op initiatief van de Commissie of het financieringsorgaan samen met andere organen van de Unie, geassocieerde landen, derde landen, internationale organisaties of rechtspersonen zonder winstoogmerk.
- (54) De soorten financiering en de uitvoeringsmethoden in het kader van deze verordening dienen te worden gekozen op grond van hun vermogen om de specifieke doelstellingen van de acties te verwezenlijken en resultaten te behalen, met name rekening houdend met de controlekosten, de administratieve lasten en het verwachte risico van niet-naleving. Wat subsidies betreft, houdt dit mede in dat het gebruik van vaste bedragen, vaste percentages en schalen van eenheidskosten moet worden overwogen,

BIJLAGE IV
SYNERGIE MET ANDERE PROGRAMMA'S

Met het oog op een zo groot mogelijk effect van onderzoek en innovatie op de samenleving, het milieu en de economie in het algemeen, en om bij te dragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van de Unie, moeten de financieringsprogramma's van de Unie onderling samenhangend zijn en hun krachten bundelen.

Synergie ontstaat door complementariteit tussen programmaontwerp en -doelstellingen en door verenigbaarheid van de financieringsregels en -processen op uitvoeringsniveau.

Financiering uit hoofde van Horizon Europa mag alleen worden gebruikt voor activiteiten op het gebied van onderzoek en innovatie. Strategische planning moet zorgen voor onderlinge afstemming van de prioriteiten voor de verschillende financieringsprogramma's van de Unie en voor coherente financieringsopties in de verschillende stadia van de onderzoeks- en innovatiecyclus. Het is de bedoeling dat onder meer missies en partnerschappen profiteren van synergie met andere financieringsprogramma's en beleidsmaatregelen van de Unie.

De toepassing van in het kaderprogramma ontwikkelde onderzoeksresultaten en innovatieve oplossingen moet worden vergemakkelijkt door de ondersteuning van andere financieringsprogramma's van de Unie, met name door middel van verspreidings- en benuttingsstrategieën, kennisoverdracht, complementaire en cumulatieve financieringsbronnen en flankerende beleidsmaatregelen.

Voor de financiering van onderzoeks- en innovatieactiviteiten moet worden gebruikgemaakt van geharmoniseerde regels die zijn ontworpen om voor een EU-meerwaarde te zorgen, overlappingsen met andere programma's van de Unie te voorkomen en maximale efficiëntie en administratieve vereenvoudiging na te streven.

In de onderstaande punten wordt nader aangegeven hoe de synergie tussen het kaderprogramma en de verschillende programma's van de Unie moet worden ingezet.

1. Synergie met het Europees Landbouwarantiefonds (ELGF) en het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling (Elfpo) (gemeenschappelijk landbouwbeleid - GLB) moet de volgende effecten hebben:
  - a) de onderzoeks- en innovatiebehoeften van de landbouwsector en plattelandsgebieden in de EU worden geïventariseerd, bijvoorbeeld binnen het Europees Innovatiepartnerschap "Productiviteit en duurzaamheid van de landbouw"⁴⁴, en in aanmerking genomen in zowel het strategischeplanningsproces als de werkprogramma's van het kaderprogramma;
  - b) het GLB maakt optimaal gebruik van de resultaten van onderzoek en innovatie en bevordert het gebruik, de uitvoering en de toepassing van innovatieve oplossingen, met inbegrip van de oplossingen die voortvloeien uit projecten die worden gefinancierd door middel van de kaderprogramma's voor onderzoek en innovatie en het Innovatiepartnerschap "Productiviteit en duurzaamheid van de landbouw";
  - c) het Elfpo ondersteunt de opname en verspreiding van kennis en oplossingen die voortvloeien uit de resultaten van het kaderprogramma, hetgeen leidt tot een dynamischere landbouwsector en nieuwe mogelijkheden voor de ontwikkeling van plattelandsgebieden.
2. Synergie met het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij (EFMZV) moet de volgende effecten hebben:
  - a) het kaderprogramma en het EFMZV zijn nauw verbonden aangezien de behoeften van de EU aan onderzoek en innovatie op het gebied van geïntegreerd maritiem beleid zullen worden omgezet door middel van het strategischeplanningsproces van het kaderprogramma;

---

⁴⁴ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad over het Europees Innovatiepartnerschap "Productiviteit en duurzaamheid in de landbouw" (COM(2012) 79 final).

- b) het EFMZV ondersteunt de uitrol van nieuwe technologieën en innovatieve producten, processen en diensten, in het bijzonder die welke voortvloeien uit het kaderprogramma op het gebied van marien en maritiem beleid; het EFMZV bevordert ook de verzameling, de verwerking en de monitoring van gegevens in het veld en verspreidt relevante door het kaderprogramma ondersteunde acties, die op hun beurt bijdragen aan de uitvoering van het gemeenschappelijk visserijbeleid, het maritiem beleid van de EU en de internationale oceaangovernance.
3. Synergie met het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) moet de volgende effecten hebben:
- a) regelingen voor complementaire en cumulatieve financiering uit het EFRO en het kaderprogramma ondersteunen activiteiten die een brug slaan tussen met name strategieën voor slimme specialisatie en excellentie in onderzoek en innovatie, met inbegrip van gezamenlijke transregionale/transnationale programma's en pan-Europese onderzoeksinfrastructuren, met als doel de Europese Onderzoeksruiimte te versterken en de duurzameontwikkelingsdoelstellingen te helpen verwezenlijken;
- b) het EFRO richt zich onder meer op de ontwikkeling en versterking van regionale en lokale ecosystemen voor onderzoek en innovatie en industriële transformatie, met inbegrip van steun voor zowel de opbouw van onderzoeks- en innovatiecapaciteit als de benutting van resultaten en de uitrol van nieuwe technologieën en innovatieve en klimaatvriendelijke oplossingen uit de kaderprogramma's voor onderzoek en innovatie in het kader van het EFRO.
4. Synergie met het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) moet de volgende effecten hebben:
- a) het ESF+ kan de door het kaderprogramma ondersteunde innovatieve onderwijsprogramma's mainstreamen en opschalen door middel van nationale of regionale programma's, om mensen de vaardigheden en competenties te geven die nodig zijn voor de veranderende behoeften van de arbeidsmarkt;

- b) regelingen voor aanvullende financiering uit het ESF+ kunnen worden gebruikt voor het ondersteunen van activiteiten om de ontwikkeling van menselijk kapitaal op het gebied van onderzoek en innovatie te bevorderen, met als doel de Europese Onderzoeksruimte te versterken;
- c) het ESF+ mainstreamt innovatieve technologieën en nieuwe bedrijfsmodellen en oplossingen, met name die welke voortkomen uit de kaderprogramma's, om bij te dragen aan innovatieve, efficiënte en houdbare gezondheidsstelsels en voor de Europese burgers de toegang tot een betere en veiligere gezondheidszorg te vergemakkelijken.

5. Synergie met de Connecting Europe Facility (CEF) moet de volgende effecten hebben:

- a) tijdens het strategischeplanningsproces van het kaderprogramma worden de behoeften aan onderzoek en innovatie op het gebied van vervoer en energie en in de digitale sector in de EU geïnventariseerd en vastgesteld;
- b) de CEF ondersteunt de grootschalige uitrol en invoering van innovatieve nieuwe technologieën en oplossingen op het gebied van vervoer, energie en digitale infrastructuur, in het bijzonder die welke voortkomen uit de kaderprogramma's voor onderzoek en innovatie;
- c) de uitwisseling van informatie en gegevens tussen het kaderprogramma en de CEF-projecten worden bevorderd, bijvoorbeeld door de aandacht te vestigen op technologieën uit het kaderprogramma die in hoge mate klaar zijn om op de markt te worden gebracht, en verder kunnen worden ingezet via de CEF.

6. Synergie met het programma Digitaal Europa (DEP) moet de volgende effecten hebben:
- a) hoewel diverse door het kaderprogramma en het DEP bestreken thematische gebieden convergeren, zijn de aard van de te ondersteunen acties, de verwachte outputs en hun interventielogica verschillend en complementair;
  - b) tijdens het strategischeplanningsproces van het kaderprogramma worden de behoeften aan onderzoek en innovatie in verband met digitale aspecten geïnventariseerd en vastgesteld; dit omvat onder meer onderzoek en innovatie voor high performance computing, kunstmatige intelligentie, cyberbeveiliging, de combinatie van digitale en andere ontsluitende technologieën en niet-technologische innovaties, ondersteuning van het opschalen van ondernemingen die baanbrekende innovaties introduceren (waarvan er vele digitale en fysieke technologieën zullen combineren), en ondersteuning van digitale onderzoeksinfrastructuren;
  - c) het DEP is toegespitst op grootschalige opbouw van digitale capaciteit en infrastructuur voor high performance computing, kunstmatige intelligentie, cyberbeveiliging en geavanceerde digitale vaardigheden die zijn gericht op de brede acceptatie en invoering in heel Europa van kritische bestaande of geteste innovatieve digitale oplossingen binnen een EU-kader op gebieden van algemeen belang (zoals gezondheidszorg, openbaar bestuur, justitie en onderwijs) of marktfalen (zoals de digitalisering van het bedrijfsleven, met name kmo's/mkb's); het DEP wordt hoofdzakelijk uitgevoerd door middel van met de lidstaten gecoördineerde, strategische investeringen, met name via gezamenlijke openbare aanbestedingen, in digitale capaciteit die wordt gedeeld in heel Europa en in EU-brede maatregelen ter ondersteuning van interoperabiliteit en normalisatie als onderdeel van de ontwikkeling van een digitale eengemaakte markt;
  - d) de capaciteiten en infrastructuren van het DEP worden beschikbaar gesteld aan de onderzoeks- en innovatiegemeenschap, ook voor activiteiten die door het kaderprogramma worden ondersteund, met inbegrip van tests, experimenten en demonstraties in alle sectoren en disciplines;

- e) nieuwe digitale technologieën die zijn ontwikkeld via het kaderprogramma, moeten geleidelijk door het DEP worden overgenomen en ingezet;
  - f) de initiatieven van het kaderprogramma voor de ontwikkeling van onderwijsprogramma's voor de verwerving van vaardigheden en competenties – waaronder die welke worden geleverd op de colocatiecentra KIC-Digital van het Europees Instituut voor innovatie en technologie – worden aangevuld met door het DEP ondersteunde capaciteitsopbouw op het gebied van geavanceerde digitale vaardigheden;
  - g) er bestaan krachtige coördinatiemechanismen voor strategische programmering en operationele procedures voor beide programma's, en de governancestructuren ervan brengen de respectieve diensten van de Commissie, vertegenwoordigers van de lidstaten en andere actoren die betrokken zijn bij de verschillende onderdelen van de respectieve programma's bij elkaar.
7. Synergie met het programma voor de eengemaakte markt moet de volgende effecten hebben:
- a) het programma voor de eengemaakte markt is gericht op de tekortkomingen van de markt die de kmo's/mkb's raken, en zal ondernemerschap en de oprichting en groei van ondernemingen bevorderen. Er bestaat complementariteit tussen het programma voor de eengemaakte markt en het optreden van de toekomstige Europese Innovatieraad (European Innovation Council - EIC) voor innovatieve ondernemingen, en op het gebied van de ondersteunende diensten voor kmo's/mkb's, in het bijzonder indien de markt geen houdbare financiering biedt;
  - b) via het Enterprise Europe Network en andere bestaande ondersteunende structuren voor kmo's/mkb's (bv. nationale contactpunten en innovatiebureaus) kunnen ondersteunende diensten in het kader van de Europese Innovatieraad worden verleend.

8. Synergie met het programma voor het milieu en klimaatactie (LIFE) moet de volgende effecten hebben:

tijdens het strategischeplanningsproces van het kaderprogramma worden de behoeften aan onderzoek en innovatie om problemen op het gebied van milieu, klimaat en energie in de EU aan te pakken, geïnventariseerd en vastgesteld. LIFE zal blijven functioneren als katalysator voor de uitvoering van milieu-, klimaat- en toepasselijke energiebeleidsmaatregelen en -wetgeving, onder meer door de resultaten van onderzoek en innovatie uit het kaderprogramma over te nemen en toe te passen, en zal bijdragen aan de implementatie ervan op nationaal en (inter-)regionaal niveau, waar dat kan helpen bij de aanpak van milieu-, klimaat of transitievraagstukken. Met name zal LIFE impulsen blijven geven aan synergie met het kaderprogramma door bij de evaluatie een bonus toe te kennen aan voorstellen waarin de resultaten van het kaderprogramma zijn verwerkt. Standaardactieprojecten van het LIFE-programma zullen ondersteuning verlenen aan het ontwikkelen, testen of demonstreren van geschikte technologieën of methoden voor de uitvoering van het milieu- en klimaatbeleid van de EU, die vervolgens op grote schaal kunnen worden ingezet, gefinancierd uit andere bronnen, ook uit het kaderprogramma. De Europese Innovatieraad die door het kaderprogramma in het leven is geroepen, kan ondersteuning verlenen aan de opschaling en exploitatie van nieuwe baanbrekende ideeën die kunnen voortvloeien uit de uitvoering van LIFE-projecten.

9. Synergie met het Erasmusprogramma moet de volgende effecten hebben:

- a) er worden gecombineerde middelen uit het kaderprogramma, met inbegrip van het Europees Instituut voor innovatie en technologie, en het Erasmusprogramma gebruikt ter ondersteuning van activiteiten die de Europese hogeronderwijsinstellingen moeten versterken en moderniseren. Het kaderprogramma zal de steun van het Erasmusprogramma voor het initiatief "Europese Universiteiten" in voorkomend geval aanvullen in de onderzoeksdimensie daarvan. Dit past in de ontwikkeling van nieuwe gezamenlijke en geïntegreerde duurzame langetermijnstrategieën inzake onderwijs, onderzoek en innovatie op basis van transdisciplinaire en sectoroverschrijdende benaderingen om van de kennisdriehoek een realiteit te maken;

- b) het kaderprogramma en het Erasmusprogramma bevorderen de integratie van onderwijs en onderzoek door het voor hogeronderwijsinstellingen gemakkelijker te maken om gemeenschappelijke strategieën en netwerken voor onderwijs, onderzoek en innovatie op te zetten, om het onderwijs te laten deelhebben aan de recentste onderzoeksbevindingen en -praktijken, om een actieve onderzoekservaring te bieden aan alle studenten en hogeronderwijspersoneel en vooral aan onderzoekers, en om andere activiteiten te ondersteunen die hoger onderwijs, onderzoek en innovatie integreren.

10. Synergie met het Europees ruimtevaartprogramma moet de volgende effecten hebben:

- a) in het kader van het strategischeplanningsproces van het kaderprogramma en ten behoeve van het Europees ruimtevaartprogramma worden de behoeften aan onderzoek en innovatie van zowel de upstream- als de downstreamsector van de ruimtevaart in de EU geïnventariseerd en vastgesteld; via Horizon Europa uitgevoerde onderzoeksactiviteiten op het gebied van ruimtevaart zullen met betrekking tot aanbestedingen en subsidiabiliteit van entiteiten in voorkomend geval conform de bepalingen van de ruimtevaartprogramma worden uitgevoerd;
- b) ruimtevaartgegevens en -diensten die als publiek goed door het Europees ruimteprogramma beschikbaar worden gesteld, worden gebruikt om door middel van onderzoek en innovatie baanbrekende oplossingen te ontwikkelen, met inbegrip van het kaderprogramma, met name voor duurzame levensmiddelen en natuurlijke hulpbronnen, monitoring van klimaat, atmosfeer, bodem, kust- en zeemilieu, slimme steden, geconnecteerde en geautomatiseerde mobiliteit, veiligheid en rampenbeheersing;
- c) de DIAS-diensten (Data and Information Access Services) van Copernicus dragen bij aan de Europese openwetenschapscloud en vergemakkelijken aldus de toegang tot Copernicus-gegevens voor onderzoekers, wetenschappers en innovatoren; de onderzoeksinfrastructuren, en met name de netwerken voor observatie ter plaatse zullen van essentieel belang zijn voor de observatie-infrastructuur ter plaatse die de Copernicusdiensten ondersteunen, en zij profiteren op hun beurt van informatie van de Copernicusdiensten.

11. Synergie met het Instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking (NDICI) en het instrument voor pretoetredingssteun (IPA III) moet de volgende effecten hebben:
- a) tijdens het strategischeplanningsproces van het kaderprogramma worden, in overeenstemming met de duurzameontwikkelingsdoelstellingen, de behoeften aan onderzoek en innovatie inzake NDICI en IPA III geïnventariseerd en vastgesteld;
  - b) in de onderzoek- en innovatieactiviteiten van het kaderprogramma, met deelname van derde landen, en gerichte internationale samenwerkingsacties wordt gestreefd naar afstemming en samenhang met parallelle marktintroductie- en capaciteitsopbouwactiviteiten in het kader van NDICI en IPA III, op basis van een gezamenlijke vaststelling van behoeften en actieterreinen.
12. Synergie met het Fonds voor interne veiligheid en het instrument voor grensbeheer in het kader van het Fonds voor geïntegreerd grensbeheer moet de volgende effecten hebben:
- a) tijdens het strategischeplanningsproces inzake onderzoek en innovatie van het kaderprogramma worden de behoeften aan onderzoek en innovatie op het gebied van veiligheid en geïntegreerd grensbeheer geïnventariseerd en vastgesteld;
  - b) het Fonds voor interne veiligheid en het Fonds voor geïntegreerd grensbeheer kunnen de ontwikkeling van innovatieve nieuwe technologieën en oplossingen ondersteunen, met name die welke voortkomen uit de kaderprogramma's voor onderzoek en innovatie op het gebied van veiligheidsonderzoek.

13. Synergie met het InvestEU-fonds moet de volgende effecten hebben:
- a) het kaderprogramma biedt een gemengde financiering van Horizon Europa en EIC voor innovatoren met een hoog risiconiveau en voor wie de markt geen toereikende, houdbare financiering biedt. Tegelijkertijd zal het kaderprogramma ondersteuning bieden voor de daadwerkelijke verschaffing en het beheer van het particuliere deel van de gemengde financiering via fondsen en intermediairs die worden ondersteund door InvestEU en andere;
  - b) financieringsinstrumenten voor onderzoek en innovatie en kmo's/mkb's worden samengebracht in het InvestEU-fonds, met name via een specifiek O&I-venster, en door middel van producten die worden ingezet in het kader van het kmo/mkb-venster, om zo de doelstellingen van beide programma's te helpen verwezenlijken;
  - c) het kaderprogramma biedt passende ondersteuning om zo nodig te helpen bij het heroriënteren naar InvestEU van projecten die niet geschikt zijn voor EIC-financiering.
14. Synergie met het Innovatiefonds van het emissiehandelssysteem (het "Innovatiefonds") moet de volgende effecten hebben:
- a) het innovatiefonds zal specifiek gericht zijn op innovatie op het gebied van koolstofarme technologieën en processen, inclusief milieuveilige koolstofafvang en -benutting die wezenlijk bijdragen aan mitigatie van klimaatverandering, alsmede op producten ter vervanging van koolstofintensieve producten, en op het helpen stimuleren van het opzetten en runnen van projecten die zijn gericht op milieuveilige afvang en geologische opslag van CO₂, op innovatieve hernieuwbare energie en op technologieën voor energieopslag;
  - b) het kaderprogramma zal de ontwikkeling en demonstratie van technologieën financieren die kunnen bijdragen aan het verwezenlijken van de EU-doelstellingen op het gebied van decarboniseren, energie en industriële transformatie, met name via de activiteiten binnen pijler 2;

- c) het innovatiefonds kan, indien aan de selectie- en gunningscriteria ervan wordt voldaan, ondersteuning bieden aan de demonstratiefase van in aanmerking komende projecten die mogelijkwijze ondersteuning hebben ontvangen uit de kaderprogramma's voor onderzoek en innovatie.

[15. Synergie met het Euratom-programma voor onderzoek en opleiding moet de volgende effecten hebben:

- a) het kaderprogramma en het Euratom-programma voor onderzoek en opleiding ontwikkelen algemene acties ter ondersteuning van onderwijs en opleiding (met inbegrip van Marie Skłodowska-Curie-acties), met als doel relevante vaardigheden in Europa in stand te houden en te ontwikkelen;
- b) het kaderprogramma en het Euratom-programma voor onderzoek en opleiding ontwikkelen gezamenlijke onderzoeksactiviteiten die zijn gericht op horizontale aspecten van het veilige en beveiligde gebruik van niet-energetische toepassingen van ioniserende straling in sectoren als geneeskunde, industrie, landbouw, ruimtevaart, klimaatverandering, veiligheid en paraatheid bij noodsituaties en op de bijdrage van nucleaire wetenschap.]⁴⁵

16. Synergie met het Europees Defensiefonds moet ten goede komen aan civiel en defensie-onderzoek, maar activiteiten die in het kader van deze verordening worden verricht behalve de activiteiten die onder het Europees Defensiefonds vallen, mogen uitsluitend op civiele toepassingen gericht zijn. Onnodig dubbel werk moet worden vermeden.

---

⁴⁵ Afhankelijk van de resultaten van de onderhandelingen over de desbetreffende rechtshandeling.